

Інформаційна довідка щодо безпекового співробітництва з Республікою Корея*

Анотація. В Інформаційній довідці проаналізовано концептуальні засади стратегічного партнерства та безпекового співробітництва Республіки Корея. Досліджено безпекові гарантії та особливості їх реалізації в контексті співпраці між Республікою Корея та її союзниками. Окреслено перспективи безпекової та оборонної співпраці між Україною та Республікою Корея.

Ключові слова: безпека, планування, співробітництво, озброєння, ракетна програма, державна політика, військові навчання.

Вступна частина.

Війна і російська агресія проти України підтвердили спільні ціннісні підходи України та Республіки Корея до розвитку демократичного суспільства і побудови безпекового середовища. Давні двосторонні міждержавні відносини продовжують зміцнюватися. Республіка Корея підтримує суверенітет і територіальну цілісність України, надає політичну, безпекову, економічну й гуманітарну підтримку.

Нині активізується політичний діалог між Україною і Республікою Корея, адже обидві держави постають перед значними безпековими викликами. Це відкриває нові можливості для розширення двосторонніх відносин. Президент України запросив Південну Корею приєднатися до Спільної декларації про підтримку України¹, ухваленої у Вільнюсі 12 липня 2023 року. Своєю чергою, Президент Республіки Корея зазначив, що Українська формула миру має бути реалізована, і Корея виступатиме посередником у переговорах із країнами Глобального Півдня². При цьому Сторони визнають інтернаціоналізацію війни та її вихід за межі двох держав. І йдеться вже про вироблення стратегії дій та контрзаходів у відповідь на ескалацію, а також про залучення до співпраці спільних партнерів³.

З огляду на побудову нового формату українсько-корейського партнерства, стійкий інтерес Республіки Корея до післявоєнного відновлення України, вбачається доволі корисним вивчення досвіду безпекового співробітництва цієї держави.

Основна частина.

Безпекове середовище та його формування мають велике стратегічне значення для більшості країн світу, і Південна Корея не є виключенням.

США укладено «безпековий» договір із Республікою Корея, ратифікований 17 листопада 1954 року⁴. Цей договір ґрунтується на паритетних засадах із різним обсягом взаємних зобов'язань. При цьому, у випадку збройного нападу на державу-союзника такий акт розцінюється як небезпечний для

¹ Спільна декларація про підтримку України. URL: <https://www.president.gov.ua/news/spilna-deklaraciya-pro-pidtrimku-ukrayini-84277>

² URL: <https://armyinform.com.ua/2023/07/15/spivpraczya-ukrayiny-ta-respubliki-koreya->

³ URL: <https://www.president.gov.ua/news/volodimir-zelenskij-proviv-telefonnu-rozmovu-z-prezidentom-r-94113>

⁴ Mutual Defense Treaty (United States–South Korea). URL: https://avalon.law.yale.edu/20th_century/kor001.asp

власного миру і безпеки («напад на самого себе»). За «південнокорейською безпековою моделлю» безпека держави забезпечується безпосереднім розміщенням американського військового контингенту на її території, а нормативне гарантування безпеки схоже на приписи статті 5 Статуту НАТО.

У квітні 2023 року глави держав США та Республіки Корея підписали Вашингтонську декларацію про поглиблення співпраці у сфері безпеки⁵. Згідно з домовленостями створюється новий дорадчий орган – Консультативна група з ядерних питань (NCG), яка за своїм функціоналом (обмін інформацією, спільне планування та стримування, нівелювання загроз із боку Північної Кореї) подібна до Групи ядерного планування НАТО. Діяльність NCG передбачає регулярні двосторонні консультації з питань ядерного та стратегічного планування. Сторони зосередилися на питаннях, що стосуються розширення рамок спільних військових навчань, відпрацювання особливостей застосування ядерної зброї, подальшого розвитку інтеграції озброєнь Південної Кореї до системи стратегічного планування США. Сторони домовилися, що американські підводні човни, зокрема ядерні ракетноносці, уперше за останні 40 років швартуватимуться в водах Південної Кореї. Проте, США не планують розміщувати свої ядерні боєголовки на півострові. Сеул братиме участь у плануванні та консультаціях щодо будь-якого можливого застосування ядерного озброєння на Корейському півострові.

28 липня 2024 року США, Японія та Південна Корея підписали угоду про безпекову співпрацю⁶. Цей стратегічний документ має забезпечити тристоронню співпрацю у сфері гарантування безпеки, визначаючи напрями та принципи для політичних консультацій на високому рівні, обміну інформацією та спільних навчань. Країни планують посилити співпрацю з метою ефективного функціонування системи обміну даними про північнокорейські ракети в режимі реального часу та регулярно проводити спільні навчання, включаючи багатонаціональні навчання під назвою «Freedom Edge».

Також слід вказати, що 8 червня 2023 року Північна Корея представила нову Стратегію національної безпеки (National Security Strategy: Global Pivotal State for Freedom, Peace, and Prosperity⁷), в якій сформульовано основні цілі зовнішньої політики Республіки Корея та виокремлено ключові загрози для держави. Задекларовано такі стратегічні завдання, як: захист національного суверенітету й території; підвищення безпеки громадян; встановлення миру на Корейському півострові та підготовка до майбутнього об'єднання Півночі й Півдня; формування основи для процвітання Східної Азії та підвищення ролі Республіки Корея у світі. До переліку основних загроз відносяться: геополітика

⁵ Washington Declaration. April 26, 2023. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2023/04/26/washington-declaration-2/>; FACT SHEET: Republic of Korea State Visit to the United States. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2023/04/26/fact-sheet-republic-of-korea-state-visit-to-the-united-states>

⁶ S. Korea, U.S., Japan ink document formalizing trilateral security cooperation 28.07.2024. URL: <https://en.yna.co.kr/view/AEN20240728001800315?input=tw>

⁷ National Security Strategy: Global Pivotal State for Freedom, Peace, and Prosperity. URL: [https://overseas.mofa.go.kr/cntntsDown.do?path=www&physic=The%20Yoon%20Suk%20Yeol%20Administration%27s%20National%20Security%20Strategy\(eng\).pdf&real=The%20Yoon%20Suk%20Yeol%20Administration%27s%20National%20Security%20Strategy\(eng\).pdf](https://overseas.mofa.go.kr/cntntsDown.do?path=www&physic=The%20Yoon%20Suk%20Yeol%20Administration%27s%20National%20Security%20Strategy(eng).pdf&real=The%20Yoon%20Suk%20Yeol%20Administration%27s%20National%20Security%20Strategy(eng).pdf)

КНДР та північнокорейська ракетно-ядерна програма; китайсько-американське суперництво; криза ланцюжків постачань; нові загрози безпеці (у сфері охорони здоров'я, кібербезпеки, клімату).

До корейського законодавства у сфері національної безпеки, окрім Стратегії, входить Закон про національну безпеку 1948 року, який складається з 25 статей (остання редакція 2021 року)⁸. Особливістю цього законодавчого акта називають узаконення обмеження прав громадян, виправдання порушення прав людини під егідою «захисту від передбачуваної загрози з боку Північної Кореї». Норми закону фактично встановлюють кримінальну відповідальність за посягання на безпеку держави й особливості здійснення кримінального провадження у таких випадках.

Формування безпекового середовища Республіки Корея спирається на три основні пріоритети (Рис. 1).

Рис. 1

ПРІОРИТЕТИ ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІВДЕННОЇ КОРЕЇ

Регіональні безпекові програми в Індо-Тихоокеанському регіоні за участю Кореї, Японії, Австралії, Нової Зеландії	Конструктивна співпраця між Кореєю та США	Розширене партнерство між Кореєю та НАТО
---	--	---

У рамках анонсованої інформації Уряд Південної Кореї має виділити Україні у 2024 році гуманітарну допомогу в розмірі \$200 млн у межах обіцяного пакета допомоги на загальну суму \$2,3 млрд, про що було заявлено під час саміту G-20 у вересні 2023 року. Додатково \$2,1 млрд буде надано у вигляді довгострокових кредитів під низькі відсотки через Фонд економічного співробітництва та розвитку (EDCF), починаючи з 2025 року. У квітні 2024 року Уряд Південної Кореї передав Міністерству охорони здоров'я України 100 автомобілів швидкої допомоги для надання невідкладної медичної допомоги під час війни.

Останнім часом Україна і Південна Корея домовилися про активізацію контактів на всіх рівнях через участь військ КНДР у війні проти України. У своїй заяві Рада національної безпеки Південної Кореї закликала до «негайного виведення» північнокорейських військ із Росії та пообіцяла вжити невизначених «поетапних контрзаходів»⁹. Південна Корея розглядає можливість відправлення

⁸ National Security Act. URL: <https://www.law.go.kr/%EB%B2%95%EB%A0%B9/%EA%B5%AD%EA%B0%80%EB%B3%B4%EC%95%88%EB%B2%95>

⁹ South Korea threatens to send arms, personnel to Ukraine. URL: <https://www.voanews.com/a/south-korea-threatens-to-send-arms-personnel-to-ukraine/7832347.html>

в Україну своєї зброї після того, як стало відомо про угоду між росією та Північною Кореєю про взаємний захист, що була укладена в червні 2024 року.

Загалом військово-промисловий комплекс Республіки Корея має дві ключові властивості, важливі для України: 1) Корейський ВПК – один із найпотужніших у світі; 2) Корея має тісні військово-промислові зв'язки із США. Військова промисловість у Південній Кореї високо розвинута та досить популярна. При цьому використовується власна впізнана у світі назва «K-Bangsan». Одним із головних клієнтів ВПК Південної Кореї є Польща. За контрактами армія цієї країни поповнюється самохідними гаубицями K9 і боєприпасами до них, аналогом РСЗВ HIMARS під назвою K239 Chunmoо та легким винищувачем FA-50. Румунія, своєю чергою, замовила щонайменше 300 основних бойових танків K2 вартістю близько \$7 млрд. Австралія підписала контракт на 129 бойових машин піхоти AS21 Redback на загальну суму \$4,5 млрд. Саудівська Аравія придбала 10 батарей системи ППО Cheongung M-SAM II та зенітні ракети до них. Ця система здатна перехоплювати балістичні ракети, а вартість контракту склала \$3,2 млрд¹⁰.

Україна також може скористатися подібним сценарієм і стати важливим імпортером корейської зброї, у тому числі й летальної. Враховуючи, що логістичні маршрути між країнами відсутні, чи не єдиним фінансовим донором і транспортним посередником можливої співпраці між Україною та Південною Кореєю стають США – фактично тільки вони або їх тихоокеанські партнери можуть купувати південнокорейське озброєння для України та успішно транспортувати його. У випадку, якщо уряд Південної Кореї вирішить надати Україні летальну зброю, США отримають доступ до значних запасів здебільшого американської техніки та боєприпасів, що зберігаються на складах у Південній Кореї.

Корейська модель побудови оборонної промисловості має деякі особливості, зумовлені залежністю від західних передових технологій. Це накладає певні обмеження на продаж техніки іншим країнам. Час від часу США, Велика Британія або Німеччина блокують експортні угоди на постачання корейської техніки своїм політичним опонентам. Окрім того, ринок озброєння певним чином політизований. Постачальника обирають не тільки за якістю техніки, а й за умовами та перспективами, які пропонує продавець. У сучасних умовах корейська військова техніка значно дешевша за більш технологічну західну, водночас вона сумісна зі зброєю та зі стандартами НАТО.

Наприклад, гаубиця K9 – один з найпопулярніших корейських продуктів – коштує \$3,5 млн, що на третину менше, ніж у конкурентів. Також корейський експортно-імпортний банк охоче фінансує частину угод, надаючи кредити країнам-покупцям. У 2022 році Корея отримала від продажу військової техніки \$17,3 млрд, а у 2023-му – \$14 млрд (Рис. 2). Південна Корея прагне збільшити експорт озброєнь до \$20 млрд у 2024 році. За таких умов оборонна промисловість є не тільки запорукою безпеки країни, а й джерелом економічного зростання країни.

¹⁰ URL: <https://deepstateua.com/gipiermarkiet-ozbroiennia/>

Водночас основною перешкодою для прямих поставок озброєння Україні є те, що закони Південної Кореї забороняють експорт зброї в зони активних конфліктів. Отже, питання практичної співпраці з постачання зброї потребує вирішення не лише на рівні міждержавних домовленостей, а й у внутрішньому політичному полі Республіки Корея.

Рис. 2

Окрім того, варто звернути увагу на договірну базу українсько-кореїських відносин – це два міждержавні документи, зокрема Спільна декларація про принципи відносин і співробітництва між Україною та Республікою Корея (1996 р.)¹¹, та 27 міжурядових документів (із перервою між 2013 і 2023 рр.)¹². Від проголошення незалежності Верховною Радою України ратифіковано 9 міжнародних договорів (угод, конвенцій між урядами України і Республіки Корея)¹³. Для прикладу: із США – понад 30 ратифікованих договорів, з Японією – понад 25. Угоди між Урядом України та Урядом Республіки Корея у 2023, 2024 рр. стосуються кредитів від Фонду економічного розвитку і

¹¹ Спільна декларація про принципи відносин і співробітництва між Україною та Республікою Корея. 16.12.1996. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/410_026#Text

¹² Посольство України в Республіці Корея. Договірно-правова база. URL: <https://korea.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/398-dogovirno-pravova-baza-mizh-ukrajinoju-ta-korejeju>

¹³ Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>

співробітництва. Безпекові питання не ставали предметом міждержавного юридичного оформлення.

Висновки. Посилення безпекового співробітництва між Україною та Південною Кореєю є важливим перспективним кроком. Постачання і закупівля зброї і комплектуючих із Південної Кореї дозволять посилити оборонну промисловість та забезпечити потреби української армії як в умовах війни, так і у післявоєнний період. Також вагоме значення має укладання безпекової угоди між Україною та Південною Кореєю.

Поглиблена (активна) міжпарламентська співпраця України і Республіки Корея (Верховна Рада України та Національні Збори Республіки Корея мають схожі риси формування і функціонування) може сприяти не лише зміцненню дипломатичних зв'язків, укладанню безпекової угоди, а й поліпшенню безпекового середовища обох держав, зокрема й «розблокуванню» законодавчих обмежень щодо постачання озброєння, обміну розвідданими, створенню спільної безпекової платформи.

Серед іншого, Республіка Корея залишається прикладом – як, маючи постійну військову загрозу, потенційну небезпеку з боку «сусідів», пройти шляхом реформ і стати однією із передових економік світу.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

** Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*